

D2.20

Kennisupdate desinformatie d.d. 11-06-20

buiten de reikwijdte

SAMENVATTING ALGEMEEN

Belangrijkste onderwerpen 18 mei – 5 juni 2020:

- Desinformatie rondom Covid-19 manifesteert zich nog altijd in velerlei vormen, maar volume en zoekacties door gebruikers nemen (tijdelijk) af;

buiten de reikwijdte

DUIDING

NEDERLAND

buiten de reikwijdte

EUROPA

buiten de reikwijdte

Het EDEO rapport van 22 april (met de vermeende censuur richting China) wordt op de voet gevolgd door toonaangevende bronnen zoals *Politico*. Zorg is dat de EU buigt onder Chinese druk om een gunstiger plaatje van het land weer te geven, met name waar het gaat in de rol van China in het ontstaan – en de verspreiding van Covid-19. Volgens EDEO neemt het volume van mis- en desinformatie in relatie tot Covid-19 (tijdelijk) wel af, evenals de hoeveelheid web searches door gebruikers. Er wordt geen eenduidig antwoord gegeven wat de oorzaak hier van is; "metaalmoeheid" in combinatie met de proactievere rol van sociale media bedrijven in de verstrekking van correcte informatie zou hierin een rol kunnen spelen. Mogelijk zal de golf des- en misinformatie weer de kop opsteken; net als het verloop van het virus zelf is het lastig te bepalen wanneer dit kan plaatsvinden.

GLOBAL

Omdat er bij de geijkte sociale mediaplatforms veel aandacht bestaat voor des- en misinformatie rondom Covid-19 lijken verspreiders van deze des- en misinformatie te zoeken naar verspreidingsmogelijkheden via alternatieve online kanalen. Tegelijkertijd levert de versnelling van de transitie naar digitale processen (media, verkiezingscampagnes, digitaal werken) door Covid-19 een extra kwetsbaarheid op voor misbruik.

Steeds vaker worden gerichte aanvallen richting (onafhankelijke) factcheckers gesignaleerd. Dit sluit aan bij een al oudere ontwikkeling waar journalisten en de media gericht worden aangevallen in het anti-media narratief van populistten.

buiten de reikwijdte

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

buiten de reikwijdte

[Redacted]

BRONNEN

I. KENNIS

Centre for Countering Digital Hate (CCDH): 'How Social Media Giants Have Failed To Live Up To Their Claims on the Coronavirus 'Infodemic''

- Volgens een nieuw onderzoek van het Britse CCDH hebben de sociale media giganten gefaald om de daad bij het woord te voegen als het gaat om de verspreiding van des- en misinformatie rondom Covid-19. Het rapport concludeert dat vrijwilligers zulke berichten wel 'flaggen', maar dat meer dan 90% van de berichten niet wordt verwijderd. De oorzaak wordt gelegd bij de systemen die de techbedrijven hanteren. Deze zouden niet "geschikt" zijn om de verspreiding van des- en misinformatie over het virus een halt toe te roepen. CCDH publiceerde het rapport aan de vooravond van een nieuwe ronde gesprekken tussen Britse parlementariërs en Twitter, Facebook en Google.
Bron(nen): CCDH (rapport in .pdf) , BBC , The Independent
D.d. 04/06/2020

EDEO: 'Special Report Update Covid-19'

- EDEO heeft in het RAS een update over desinformatie rondom het nieuwe coronavirus gepubliceerd. Het rapport focust zich op buitenlandse statelijke – en niet-statelijke actoren die de maatschappelijke onzekerheid en angst aanwenden om hun eigen agenda te realiseren. De update beslaat de periode 23 april t/m 18 mei. De belangrijkste conclusies luiden als volgt:
  - Hoewel mis- en desinformatie rondom elementen van de Covid-19 pandemie zich globaal blijven verspreiden, is het volume ervan in de geobserveerde periode (in ieder geval tijdelijk) afgenomen.
  - In lijn met de eerste conclusie laat het aantal Covid-19 gerelateerde web searches van gebruikers ook een dalende trend zien.
  - Er is sprake van clusters des- en misinformatie rondom specifieke sub-onderwerpen en narratieven: vermeende connecties tussen het virus en 5G netwerken, Covid-19 beperkingen als een voorbode voor een globale dominantie van geheimzinnige elites, en aanvallen op individuen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van vaccins, met name Bill Gates.
  - Externe actoren, met name pro-Kremlin bronnen, zijn nog steeds betrokken bij de verspreiding van desinformatie rondom Covid-19. Zij doen dit door bestaande samenzweringstheorieën te versterken, die de pandemie koppelen aan biologische oorlogsvoering, 5G technologie en de anti-vaccinatiebeweging.
  - Statelijke actoren zoals China gaan door met het ontkennen van schuld, de promotie van hun eigen regering en de verbetering van hun eigen imago naar de buitenwereld.
  - Desinformatie over Covid-19 heeft consequenties in de fysieke wereld. Het is duidelijk geworden dat desinformatie is niet alleen een potentieel gezondheidsrisico is als er valse informatie wordt verstrekt over genezing. De verspreiding van onjuiste informatie over het 5G netwerk heeft er ook toe geleid dat er in meerdere Europese landen meerdere pogingen van vandalisme en brandstichting in de zendmasten hebben plaatsgevonden.
  - In sommige landen en regio's wordt de pandemie gebruikt om de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid te beknotten. EDEO vond vele gevallen waarin regeringen de crisis hebben gebruikt om de persvrijheid te beperken.
  - Het werk van onafhankelijke media en factcheckers is cruciaal om betrouwbare informatie over de pandemie te leveren. Echter worden er continue bedreigingen tegen factcheckers en factchecking organisaties geobserveerd.
  - Sociale media bedrijven blijven investeren in detectie- en ontkrachtingsmethoden tegen misinformatie en desinformatie op hun platformen. Hoewel dit een goede zaak is, is het duidelijk dat er veel meer moet worden gedaan.

Bron: Rapid Alert System (RAS) update
D.d. 21/05/2020

II. **TECHNOLOGIE**

Covid-19 complotdenkers hebben nieuw onderdak gevonden bij TikTok

- De virale 'Plandemic' video is door sociale mediabedrijven actief bestreden, maar groeide juist op TikTok. Een verklaring daarvoor is dat TikTok is ontworpen voor virale verspreiding en omdat het is gebouwd rond audio, video en speciale effecten (en niet voor tekst) is het bijzonder ingewikkeld om disinformatie op TikTok op te sporen.

Bron: Buzzfeed
D.d. 28/05/2020

III. **NIEUWS**

buiten de reikwijdte

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Covid-19

- De meeste lokale en regionale kranten in Australië stoppen met de distributie van gedrukte edities, dertig uitgaven stoppen volledig. Ondanks een sterke toename van nieuwsconsumptie door vertrouwde nieuwsmedia drukt de afgenomen advertentieverkoop sterk op de media. Covid-19 versnelt daardoor een al reeds ingezette neergang van gedrukte media en de migratie naar digitale content.
Bron: The Guardian
D.d. 28/05/2020
- Leden van het Europese Parlement hebben EU buitenlandchef Josep Borrell gevraagd om bewijs voor claims die zijn gemaakt tegen een EDEO stafid. De diplomatieke dienst van de EU is begonnen met een onderzoek naar het lekken van een interne e-mail waarin kritiek wordt geleverd op hoe een rapport over Chinese desinformatie is verzacht. Borrell leek één van zijn eigen stafleden verantwoordelijk te houden voor de lek van de gevoelige e-mail, die deed voorkomen alsof de EU buigt onder Chinese druk. Op basis hiervan werd het onderzoek ingesteld. Het betreffende rapport werd gepubliceerd op 22 april jl. – de conclusies van de tweede versie waren een stuk milder over de rol van Chinese desinformatie over Covid-19 dan de oorspronkelijke.
Bron: Politico
D.d. 28/05/2020
- Techblog *Buzzfeed* publiceert een overzicht van de meest “beruchte” Amerikaanse spindoctors, pseudo-wetenschappers en complotdenkers die mis- en desinformatie verspreid(d)en over Covid-19.
Bron: Buzzfeed
D.d. 21/05/2020
- Een nog ongepubliceerd rapport van Carnegie Mellon University in Pittsburgh (VS) toont aan dat 45% van alle Twitter accounts die berichten over Covid-19 verspreiden op het sociale media platform, hoogstwaarschijnlijk afkomstig zijn van bots. De onderzoekers bekeken meer dan 200 miljoen tweets die sinds januari over het virus zijn verschenen. Hoewel het nog te prematuur is om te concluderen welke individuen of groepen achter de bot accounts zitten, menen de onderzoekers dat de tweets het doel lijken te hebben om maatschappelijke polarisatie te versterken in de VS. Dit zou kunnen duiden op China of Rusland.
Bron: NPR, overgenomen door meerdere vooraanstaande media in binnen-en buitenland
D.d. 20/05/2020
- Wereldwijd grijpen autoritaire en pro-fascistische regimes Covid-19 aan om het oppakken, vastzetten en doen verdwijnen van kritische journalisten te verexcuseren of er de aandacht van af te leiden, schrijft *The Independent* op basis van het Amnesty International rapport 'Crackdown on journalists weakens efforts to tackle Covid-19'. Deze politieke elites zijn bang dat de pandemie hun incompetentie en corruptie blootlegt, wat hun grip op politieke en economische macht verzwakt. Journalisten die daarover rapporteren lopen steeds meer risico. Nieuwe (nood)wetten tegen “fake news” (waarvan de definitie afhangt van de autoriteiten zelf) zijn doorgevoerd in Azerbaidjan, Hongarije, Rusland, Oezbekistan, Cambodja, Sri Lanka, Thailand, Tanzania en meerdere Golfstaten. Tegelijkertijd leggen juist zulke draconische maatregelen de wanhoop en incompetentie van zulke regimes bloot, aldus de Britse krant, en dat is de “silver lining”.
Bron: The Independent via Lexis Nexis
D.d. 23/05/2020
- *The Washington Post* schrijft dat complotdenkers nieuwe manieren vinden om misinformatie over Covid-19 te verspreiden: Google Drive en the Internet Archive. Deze diensten houden een veel lossere controle op content dan sociale media platforms, die hier al jaren in hebben geïnvesteerd. Het artikel werpt de vraag op of we moeten willen dat elke internetdienst zo streng gereguleerd wordt als een sociaal netwerk.
Bron: The Washington Post

D.d. 22/05/2020

- Donald Trump heeft gedreigd de Amerikaanse financiering van de WHO op te schorten. Volgens de Amerikaanse president verspreidt de wereldgezondheidsorganisatie onder meer Chinese desinformatie over het virus. De WHO ontkent dit met klem.

Bron: o.a. The New York Times

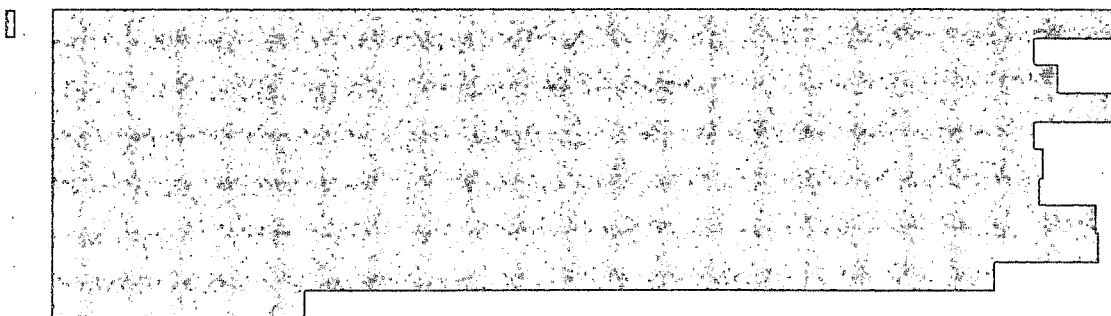
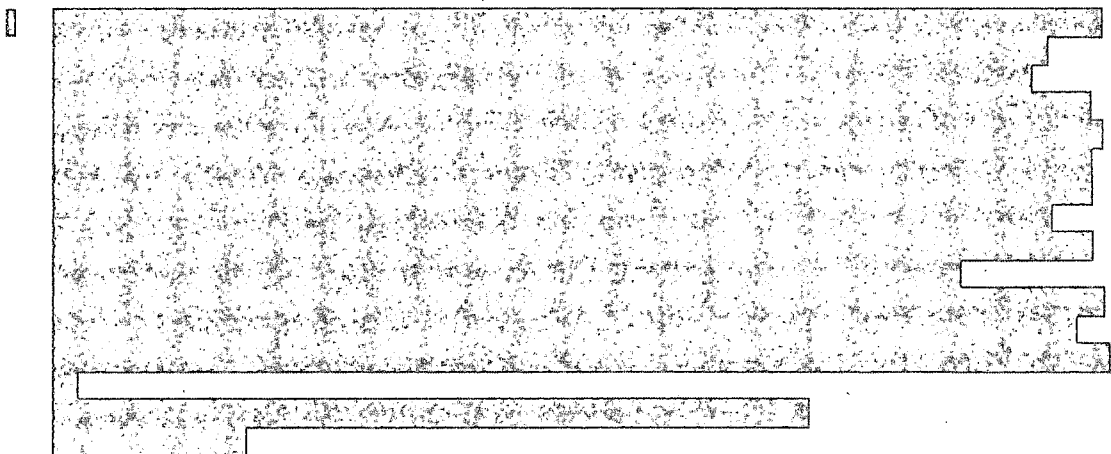
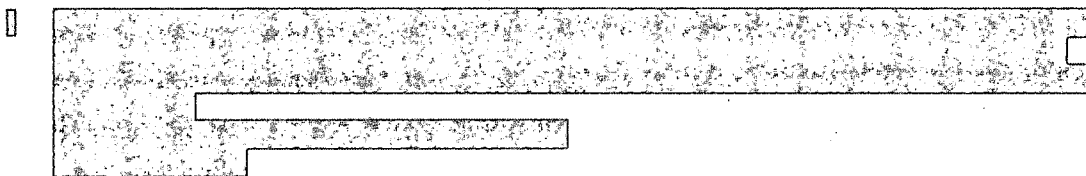
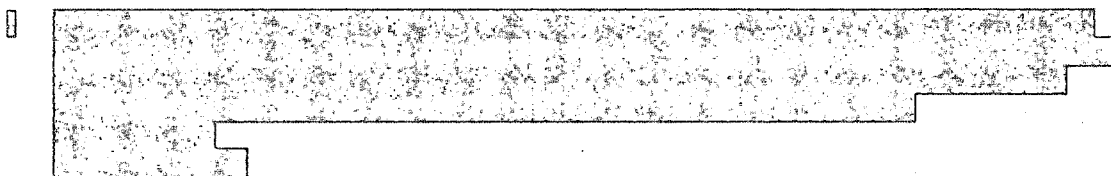
D.d. 19/05/2020

- 116 landen hebben de WHO in een draft resolutie verzocht om de oorsprong van het Covid-19 virus en de globale reactie op de pandemie te onderzoeken. De WHO en overheden worden er o.a. in opgeroepen om in actie te komen tegen de proliferatie van des-en misinformatie rondom het virus, met name online, en tegen kwaadwillende cyberactiviteiten die de publieke respons ondermijnen. De evaluatie zou binnen een jaar opgeleverd moeten worden.

Bron(nen): o.a. The Daily Mail

D.d. 18/05/2020

buiten de reikwijdte

buiten de reikwijdte

1

2

3

4

5

6

buiten de reikwijdte

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

- De *Daily Telegraph* publiceerde een interview met de Schotse onderzoeksjournalist Ben Nimmo, die tevens het huidige onderzoekshoofd is van sociale media monitoring bedrijf Graphika. Nimmo is verantwoordelijk voor de onthulling van grote misinformatiecampagnes, zoals Russische betrokkenheid bij documenten die Jeremy Corbyn gebruikte om te suggereren dat Boris Johnson de NHS zou "verkopen" aan de Amerikanen in nieuwe handelsakkoorden tussen de twee landen. Volgens Nimmo is de desinformatiegolf over Covid-19 van een ongekende schaal. Tegelijkertijd meent hij dat de verspreiders van desinfo zichzelf steeds moeilijker kunnen verschuilen.

Bron: The Daily Telegraph via Lexis Nexis

D.d. 18/05/2020